

بررسی علل بروز اسکان غیررسمی در شهرهای کوچک و میانی (مطالعه موردی: شهر یاسوج)^۱

عاطفه ریاضی*، مهین نسترن

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری، دانشگاه هنر اصفهان، ati.riyazi@gmail.com

۲- دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشیار دانشگاه هنر اصفهان، m.nastaran@au.ac.ir

چکیده

تناسب ضعیف رشد شهرنشینی و توسعه شهری و منطقه‌ای در کشورهای در حال توسعه‌ای چون ایران امری مشهود است و همین عدم توازن عامل بوجود آمدن مسائل مختلف شهری است. بخش عمده‌ای از این مشکل ریشه در عدم مدیریت و برنامه‌ریزی مناطق روستایی حریم شهرها دارد؛ فقدان راهبرد مناسب توسط دولت و رهاشدگی حریم شهرها، موجب از بین رفتن گسترش قانونمند شهرها شده و حریم آن‌ها را به محلی برای ایجاد معضلات پیچیده از جمله اسکان غیررسمی تبدیل نموده است.

یاسوج شهری کم‌جمعیت با سابقه کم شهرنشینی می‌باشد که به علت مرکزیت سیاسی، اداری و خدماتی استان و شرایط مساعد آب‌وهوایی در منطقه، شهری مهاجرپذیر بوده و سالانه با افزایش جمعیت زیادی مواجه است. تعداد زیادی از این جمعیت به علت مناسب‌تر بودن قیمت اراضی حواشی شهر، در این قسمت‌ها و روستاهای متصل به آن ساکن می‌شوند؛ گاهی در روند گسترش شهر نیز این روستاها به شهر الحاق شده و بافتی ناهمگون با شهر را در حاشیه به وجود آورده‌اند. جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های این پژوهش که از نوع کاربردی است، ترکیبی از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی می‌باشد و با هدف بررسی مؤثرترین عوامل ایجاد اسکان غیررسمی در شهر کوچک یاسوج تهیه شده است. با استفاده از اطلاعات حاصل از مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی، پرسشنامه‌ای طراحی و در اختیار ۱۰ مدیران کلان ذیربط شهر یاسوج قرار گرفت که در نهایت این اطلاعات از طریق تکنیک DEMATEL و با استفاده از نرم افزار Excel مورد تحلیل قرار گرفتند. طبق این ارزیابی، مدیریت ناکارآمد شهری مؤثرترین عامل ایجاد اسکان غیررسمی در شهر یاسوج می‌باشد و عوامل دیگری مانند مشارکت پایین شهروندان، قیمت بالای اراضی درون شهر، مهاجرت‌های بی‌رویه و... از عوامل محرک این پدیده است؛ عامل فقر از اهم عوامل تأثیرگذار در شهر یاسوج نمی‌باشد و بروز اسکان غیررسمی در آن متفاوت از نمود آن در کلان‌شهرها می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: گسترش شهر، حریم شهر، اسکان غیررسمی، تکنیک Dematel، شهر یاسوج.

۱- این پژوهش مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان "تحلیل تأثیر ادغام روستاهای حاشیه‌ای شهر یاسوج بر افزایش اسکان غیررسمی" از دانشگاه هنر اصفهان می‌باشد.